

ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΟ

γερο - Μητρος Σκαβάντζος εμπρός και πίσω ἐγὼ πρωϊ-πρωϊ ἐφέραμε βόλτα ὅλον τὸν κάμπο τοῦ Ἀνάλατου γιὰ νὰ μοῦ διηγηθῆ, καθὼς μοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ, πῶς συνέβη ὁ χαμὸς τῆς 24 Ἀπριλίου τοῦ 1827.

Καὶ ὁ περίπατός μας αὐτὸς ἐβάσταξε πολὺ, γιὰτὶ ὁ γερο-Μητρος ἐκούτζαινε λίγο, ἀπὸ τὸ βόλι πὸν εἶχε βροῖ στοὺ πόδι τὴν ἡμέρα τοῦ χαμοῦ.

Καὶ ὅλο κοντοστεκόμαστε καὶ ὅλο κτυποῦσε τὸ ῥαβδί του στοὺ χῶμα, πότε γιὰ νὰ μοῦ δείξῃ κάτι καὶ πότε γιὰ νὰ ξεσπάσῃ ὁ θυμὸς του.

Καθίσαμε καὶ σ' ἓνα-δυὸ χαλάσματα καὶ τότε μοῦ διηγήθη, πῶς εἶχε πληγωθῆ ὁ Καραϊσκάκης δύο μέρες προτιήτερα καὶ πέθανε ἀνήμερα «τὴ γιορτὴ του» τὴν παράλυσι τῶν ἰδικῶν μας πὸν ἔμειναν χωρὶς ἀρχικαπετάνιο μὲ κεφάλι καὶ ἄρχισε τότε ἀλύπητα νὰ κατακρίνῃ καὶ νὰ καταργιέται ἀκόμα.

Σὲ ἄλλο κάθισμα ἐμνημόνευσε τοὺς σκοτωμένους τοῦ Ἀνάλατου, Σουλιῶτες, Ἀθηναίους, Κρητικούς, Κορθινούς, Γενῆτες, Τακτικούς καὶ Φράγκους. Καὶ ἄρχισαμε πάλι νὰ κόβωμε δρόμο. Τώρα μοῦ δείχνει τὰ ταμπούρια τῶν ἰδικῶν μας ἓνα-ἓνα. Μοῦ δείχνει πὸν στεκότανε τὸ Τακτικὸ καὶ τελειώνει μὲ τὰ Τρία Ταμπούρια πὸν κράτησαν τελευταῖα: τοῦ Μακρογιάννη πὸν ἦταν μαζί καὶ ὁ γερο-Μητρος, τοῦ Ἀρχοντόπουλου τῶν Τρικάλων δίπλα τοῦ πρώτου καὶ τὸ τρίτο πὸν τὸ εἶχαν μαζί ὁ Βάσσος κι' ὁ Παναγιωτάκης Νοταρᾶς, ὁ Κορθινός. Τὸ πῶς ἐγλύττωσαν αὐτοὶ ὅλοι, ἔξω ἀπὸ τ' Ἀρχοντόπουλο πὸν τὸ σφάζανε, τὸ θέλει πῶς ἦτον

θαῦμα τοῦ Ἀϊ-Θόδωρου πού ἐκεῖ πρωτοστάθηκαν, κ' ὕστερα πῆραν τὸν κατήφορο ὡς τὴ θάλασσα.

Καὶ τώρα στέκεται. Κτυπάει τὸ θραδί του, τόσο δυνατὰ πού κόντευε νὰν τὸ σπάσῃ καὶ στενάζει:

— Ἀχ! τὸ καῦμένο τὸ Ἀρχοντόπουλο πού χάθηκε ἀπάνω στὰ νειᾶτα του, στὴν ὠμορφιά του καὶ στὴ λεβεντιά του. Καὶ τί χαρίσματα δὲν εἶχε αὐτὸ τὸ παλληκάρι! Καπετάνιος ἀπὸ δεκαννιά χρονῶ! Μὰ ἦτανε γιὰ νὰ χαθῆ τοῦ τὸ εἶπε ὁ Μακρογιάννης: «Αὐτὸ πού κάνεις εἶναι ἁμαρτία καὶ θὰν τὸ πλερώσῃς μὲ τὴ ζωὴ σου στὸ πρῶτο ντουφέκι πού θ' ἀρχίσωμε μὲ τοὺς Τούρκους».

— Τί ἁμαρτία;...

— Αἴ! Θιὸς σχωρέσ' τον τώρα. Μὰ τί λεβεντιὰ ἦταν αὐτή; καὶ δούλευε τὸ σπαθί του καὶ χτυποῦσε δεξιά-ξερβὰ καὶ ἄκουες τὰ χτυπήματά του σὰν νᾶταν ξυλοκόπος:..

— Ὅλα ὅσα μοῦπες, γερο-Μῆτρο, τὰ παραδέχομαι καὶ ἔτσι θὰ γινήκανε.

— Πῶς ἄλλιῶς, ἀφοῦ ἤμουνα μπροστά;!..

— Ὅσο γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ Ἀρχοντόπουλου ὅμως δὲν τὸν παραδέχομαι. Αὐτὸν τὸν πιάσανε καὶ τὸν στείλανε στὴν Ἀνατολὴ καὶ κεῖ οὔτε ἀκούστηκε πιά τί ἀπόγινε...

— Ποιὸς τὰ λέει αὐτὰ τὰ παραμύθια;

— ... Ἡ ἀρραβωνιαστικιά του μάλιστα, ἡ πεντάμορφη Σοφία τοῦ Ῥέντη καὶ τὸ σπίτι του, ὁ δόλιος ὁ πατέρας του κ' ἡ μάννα του, ἔστειλαν ἀνθρώπους νὰ τὸν γυρεύουν.

— Αὐτὸ μπορεῖ νᾶγινε καὶ νᾶστείλαν ἀνθρώπο στὴν ἀπελπισιά τους, μὰ τὸ Ἀρχοντόπουλο νὰ σοῦ πῶ ἐγὼ τὸ πῶς ἐχάθηκε. Μὰ προτιήτερα ἀπὸ ὅλα ἐσεῖς πού διαβάζετε νῆς φυλλάδες τοῦ ἐνοῦ καὶ τᾶλλονοῦ καὶ μᾶς κάνετε τὸν καμπόσο τὸ ξέρετε τὸ τραγοῦδι τοῦ Ἀρχοντόπουλου;

— Ὅχι.

— Καμμιά μέρα θὰ στὸ πῶ νὰν τὸ γράψῃς.

Καὶ προχωρεῖ λέγοντας:

— Δὲν κλαῖς, καῦμένο Νοταρᾶ, μὲ τὸ λεβέντη ὀποῦχες;

— Περάστε ἀπὸ τὰ Τρίκαλα στοῦ Νοταρᾶ τὰ σπίτια νᾶκοῦστε τὴν ἀρχόντισσα τοῦ Νοταρᾶ τὴ μάννα....

Αἶ καὶ τᾶλλο τὸ ξέρεις; Τί ἀπόγινε ἡ Πεντάμορφη;

— Τὴν πῆρε γυναῖκα τοῦ ὁ Καλλέργης, ὕστερ' ἀπὸ χρόνια πὺν ἀπελπίστηκε πιά πὼς θὰ γυρίσῃ τὸ Ἄρχοντόπουλο.

— Καὶ ὁ Καλλέργης, πὺν πιάστηκεν αἰχμάλωτος καὶ τὸν ξαγόρασαν οἱ δικοὶ τοῦ μέσα ἀπὸ τὴ μάντρα πὺν τοὺς βάλαν ὄλους στὴν ἀράδα καὶ τοὺς σκοτώσαν ἕναν-ἕναν, δὲν τῆς εἶπε τίποτις γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ Ἄρχοντόπουλου;

— Τί ἤθελες νὰν τῆς πῆ γιὰ νὰ τὴν παρηγορήσῃ; Τῆς εἶπε πὼς σκοτώθηκε στὴ μάχη.

— Παλληκάρια σὰν τὸν Καλλέργη ψέμματα δὲ λένε ποτές τους. Καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξέρεις; Πρὶν νὰ τὴν ἀρραβωνιάσῃ τὸ Ἄρχοντόπουλο τί ἔγινε γιὰ δαύτη;

— Πόλεμος στὴν Κόρφο. Πολέμησε τὸ Ἄρχοντόπουλο μὲ τὸν ἄλλο τὸ Νοταρᾶ, τὸν Παναγιωτάκη.

— Κι' αὐτὸς παλληκάρι διαλεχτὸ ἦταν...

—... Μὲ αὐτὸν πὺν μοῦ εἶπες πὼς πολεμοῦσε στὸ διπλανὸ ταμποῦρι μαζί μὲ τὸ Βάσσο;

— Τὰ θυμᾶσαι βλέπω.

— Αὐτὸ ἦταν ἡ ἀμαρτία; πὺν σκοτώθηκαν σιναναμεταξὺ τοὺς δικοὶ μας, τὰ παλληκάρια τοῦ Ἄρχοντόπουλου καὶ τρὺ Παναγιωτάκη γιὰ τὸ κορίτσι;...

— Ὅχι αὐτὴ ἄλλη ἦταν... Λοιπὸν σώνει καὶ καλὰ πιστεύεις πὼς τὸ Ἄρχοντόπουλο δὲ σκοτώθηκεν ἐδῶ;

— Ἔτσι πιστεύω.

— Ἐλεγα νὰν τᾶφίσωμε αὐτὸ γιὰ ἄλλη μέρα, γιατί θὰ κουράστηκες σήμερα πιά, μὰ ἀφοῦ τὸ κεφάλι σου δὲ γυρίζει, πᾶμε τώρα... Νά! βλέπεις αὐτὸ τὸ ῥεμματάκι;

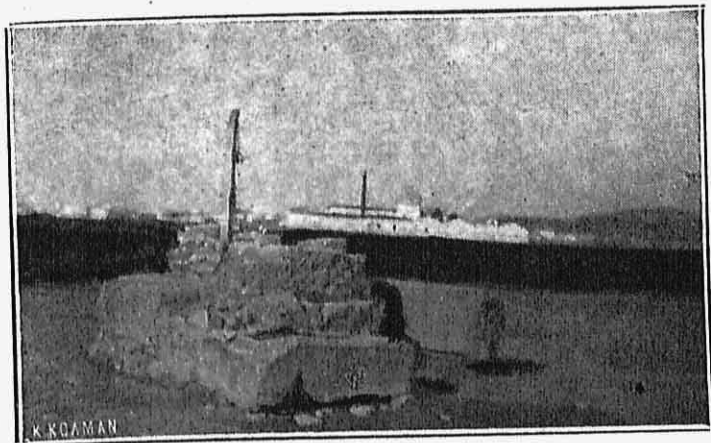
— Τὸ βλέπω.

— Ἐκεῖ μέσα ἦταν χωμένος ὁ γερο - Σταῦρος, (γέρος εἶναι τώρα μὰ τότες ἦτανε λεβέντης, κυνηγὸς καὶ ἀγροφύλακας) καὶ μὲ τὴν κολοκύθα πὺν εἶχε μὲ μιὰ χόρδα ἀπὸ μέσα καὶ ἔξερε νὰ κἀνῃ τὴ φωνὴ τοῦ λιονταριοῦ τρὸμαζε τὰ ἄλογα τῶν καβαλλαρέων — αὐτοὶ μᾶς ἐχάλασαν — καὶ ἤψαμε καιρὸ νὰ φύγωμε...

— Τί εἶναι αὐτὴ πάλι ἡ ἱστορία;

— Νά! ὁ γερο-Σταῦρος ὁ Στουραϊτης ζῆ καὶ πῆγαινε

νά σοῦ τὰ πῆ... Ἐμεῖς λοιπὸν ἅμα πρωτοπήραμε ἀνάσα στὸν Ἄϊ-Θόδωρο βάλουμε τὸ αὐτί μας στὸ πηγάδι του καὶ ἀκούγαμε τὰ βογγητὰ τῶν δικῶ μας πού τοὺς σφάζανε στὸ ἄλλο πηγάδι—ἔδῶ κοντὰ εἶναι—πού θὰ πᾶμε τώρα. Γιατὶ αὐτὰ τὰ δυὸ πηγάδια μιὰ φορὰ ἦσανε πατζάδες καὶ εἶχαν κουντίτο πού ἀπ' τὸ ἓνα πήγαινε τὸ νερὸ στὸ ἄλλο...

Τὸ πηγάδι τῶν στεναγμῶν.

Νάτο λοιπόν, αὐτὸ εἶναι τὸ πηγάδι πού ἔσφαξαν τὸ Ἄρχον-τόπουλο δυὸ Ἀρβανίτες.

— Καὶ πῶς τὰ μάθατε αὐτά;

— Δυὸ τρεῖς ἀπ' τοὺς ἴδικούς μας πού μιλοῦσαν Ἀρβανίτικα—ἀπ' τὰ Μεσόγεια ἦντουσαν—γλύτωσαν τὸ σφάξιμο. Καὶ ὕστερα πού παραδόθηκε τὸ Κάστρο καὶ ἀφοῦ πέρασε λίγος καιρὸς καὶ ἄρχισαν οἱ δικοί μας νὰ γυρίζουν πίσω, ὅσοι δὲν ἀκολουθήσανε ἄλλους Καπετάνιους μὰ βαργεστήσανε καὶ πήγαινε στὸ Ἀμπελάκι τῆς Σαλαμίνας στὴν Λίγεια, στὸν Πόρο καὶ σ' ἄλλα νησιά, ὁμόνοιασαν μὲ τοὺς

Τούρκους—μάθανε δὰ κι' αὐτοὶ πὼς οἱ Φράγκοι σὶνει καὶ καλὰ θὰ λευτερώσουν τὴν Ἀθήνα—καὶ ὄλο καὶ γὰ δαῦτα κουβέντιαζαν. Ὁ χαμὸς αὐτὸς τῶν δικῶν μας ἦταν ἡ περιφάνεια τους.

— Δυὸ Ἀρβανίτες εἶπες;

— Ναί. Τὸ Ἀρχοντόπουλο ἀπόκαμε πιά χτυπῶντας καὶ τότε τοῦ πιάσανε τὰ δυὸ του τὰ χέρια καὶ τὸν σούρανε ὡς τὸ πηγάδι. Φοροῦσε κατάχρυσα καὶ ἡ ἀρματωσιά του λαμποκόπαγε κι' αὐτή. Κατάλαβαν πὼς ἦταν Καπετάνιος καὶ πλούσιος. Μὰ γι' αὐτὸ τὸν ἤθελε κι' ὁ ἕνας τὸν ἤθελε κι' ὁ ἄλλος νὰ τὸν πᾶνε στὸν Κιουτάγια. Ἦρθανε λοιπὸν σὲ λόγους καὶ κόντευαν νὰ σκοτωθοῦνε. Μὰ ἔτυχε καὶ ἦντουσαν ἀδερφοποιτοί, μπράτιμοι, καὶ τότε εἶπανε συναναμεταξύ τους, παρὰ νὰ σκοτωθοῦμε ἐμεῖς κάλλιο νὰν τὸν σφάξωμε καὶ νὰ μοιράσωμε τὰ ῥοῦγά του καὶ τὴν ἀρματωσιά του, καὶ τὰ γρόσια ποὺ θὰ πέραναι ἄς τὰ χάσωμε. Ἔτσι καὶ ἔγινε.

— Σ' εὐχαριστῶ γέρο-Μήτηρο. Καλὴ ψυχὴ νάχης. Μὰ γιὰ τὴν ἁμαρτία τοῦ Ἀρχοντόπουλου δὲ μοῦ εἶπες...

— Γκρ... γκρ... μοῦ τῶβγαλες κι' αὐτό. Νά! ἔφαγε τὴ Μεγάλῃ βδομάδα κρέας!...

Καὶ σιγὰ-σιγὰ ἔμπρὸς ὁ γερο-Μήτηρος Σκαβάντζος καὶ πίσω ἐγὼ γυρίσαμε, περασμένα τὸ μεσημέρι, στὰ σπίτια μας ποὺ ἔτυχε νὰ εἶναι καὶ γειτονικά.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

